

Gjøvik kirkelige fellesråd (GKF) som er gravferdsmyndighet i Gjøvik kommune takker for muligheten til å svare på høring ad endringer i gravplasslova og gravplassforskrifta.

Nedenfor følger våre kommentarer og tillegg til de ulike paragrafene.

Kap 1. Innleiing og samandrag

Ingen kommentar utover at vi er i ferd med å redigere våre vedtekter i tråd med de retningslinjer som gis her.

Kap 2. Arkivlova.

I kirkemøtet har kirken pålagt seg selv å følge arkivloven slik at forslaget fra departementet er naturlig og støttes.

Departementets forslag

Gravplasslova § 23 første leddet ny andre setning skal lyde:

Arkivloven gjelder ved utøving av offentlig myndighet, utforming av gravkart og føring av gravregister og kremasjonsregister etter loven her.

Kap 3. Teieplikt for tilsette på gravplassene og tilsette med oppgaver etter gravplasslova.

Også her har Kirkemøtet pålagt kirken å følge offentlig lovverk. Forslaget fra departementet er derfor naturlig her også:

§ XX Taushetsplikt

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid regulert i loven her, har taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13 e. Plasseringen av anonyme graver er undergitt taushetsplikt

Kap 4. Kven handsamer klage på avgjerd gravplasstyresmakta har teke etter offentleglova

Den nye trossamfunnsloven sier at oppgaver til bispedømmeråd er overført statsforvalter. Kirkeordningen §42 fastslår at klager på vedtak KFR gjør etter off loven, blir behandlet i bispedømmerådet. Det stiller seg likevel annerledes når KFR er gravplassmyndighet. Rundt i landet er noen kommuner og mange KFR gravplassmyndighet. Det vil være naturlig at det er en felles klageinstans for alle gravplassmyndigheter på saker innen dette området, altså statsforvalteren. Derfor støttes departementets forslag.

Departementets forslag:

Forskrift 17. oktober 2008 nr. 1119 til offentleglova (offentlegforskrifta) § 11 nytt fjerde ledd skal lyde (gjeldande fjerde og femte ledd blir femte og sjette ledd):

Avgjerder etter offentleglova tekne av lokal gravplasstyresmakt, jf. gravplasslova § 23, kan påklagast til Statsforvaltaren.

Kap 5. Uttale frå kyrkjelege organ ved søknad om anlegg, utviding og vesentleg endring av gravplass.

De fleste gravplassene i Norge er tilknyttet en kirke. Slik loven er skrevet nå, stilles det likevel ikke krav til at kirken skal uttale seg i saker som omhandler endringer av gravplass.

Departementet mener at når kommunen er gravplassmyndighet, må den innhente uttalelse fra kirken. Hos oss er det i praksis motsatt i og med KFR er gravplassmyndighet. Men det er en viktig stadfesting å ha i lovverket. Forslaget fra departementet støttes

Departementets forslag

Ny andre setning i gravplasslova § 4 første ledd skal lyde (gjeldende andre setning blir tredje setning): 17

Ligger gravplassen i tilknytning til kirkebygg, skal gravplassmyndigheten innhente uttalelse fra berørte organer i Den norske kirke.

Kap 6 Krav om medlemskap i gravplasslova

I dag er det slik at det er krav om medlemskap for å jobbe i den norske kirke. Unntaket er de som bare jobber ute på gravplasser, der er det ikke noe krav. Dette har ikke vært aktuelt for oss, da våre kirketjenere jobber både inne i ulike kirkelige seremonier og ute.

Likevel er dette viktig å slå fast i lovverk. Vi har etter hvert mange ansatte som tilhører andre eller ingen religion. Som gravplassmyndighet skal vi betjene alle, og det vil derfor være naturlig og riktig at det kan være personell som ikke er medlem i kirka. GKF vil derfor støtte dette som en generell regel.

Departementets forslag

Departementet foreslår at gravplasslova § 22 blir oppheva. Likestillings- og diskrimineringslova vil då setje rammene for tilsetjing i stillingar som kombinerer oppgaver på gravplass/krematorium og i kyrkja (til dømes kyrkjetenar, vaktmeister, reinhaldar). Departementet legg til grunn at praktiseringa av gravplasslova § 22 i dei kyrkjelege fellesråda har vore i samsvar med likestillings- og diskrimineringslova § 30. Opphevinga inneber dermed inga endring av gjeldende rett.

Kap 7 Nærare regulering av urnevegg

Urnevegg (Kolumbarier) er i dag ikke en vanlig gravferdsform i Norge, selv om det er mer og mer vanlig i andre land. I møte med et utvidet samfunn, kan det bli mer aktuelt her også. Det er viktig å ha et regelverk på plass.

Departementet fastslår at også denne gravferdsformen må være i tilknytning til en gravplass, men tenker seg at det i framtida kan opprettes gravplasser der det kun er urnevegger. Det må også sies noe om hvor urnene skal etter fredningstida er ute. Her står det ulike muligheter i notatet, men det sies at etter fredningstida skal urnen gravlegges anonymt på en gravplass i kommunen.

Gjøvik kirkelige fellesråd mener at en anonym gravlegging etter 20 år ikke er en god løsning. Det er kort tid og det vil være mange i live som husker den døde. Samtidig tilsier valget av gravlegging i urnevegg at det ikke skal opprettes et gravsted etter 20 år. Rådet vil derfor foreslå en tilføyning i §15a (merket med farge):

Departementets forslag:

Gravplassforskrifta § 14 nytt tredje ledd skal lyde (gjeldende tredje ledd blir fjerde ledd):

Første og andre ledd gjelder ikke i urnevegg.

Gravplassforskrifta § 15a skal lyde:

§ 15a. Anonym *minnelund*, navnet minnelund og urnevegg

Med minnelund forstås gravfelt på gravplass uten adgang til gravminne knyttet til den enkelte grav. § 13 første ledd og § 15 annet og tredje ledd gjelder tilsvarende for grav i anonym og navnet minnelund. *Med urnevegg forstås vegg eller byggverk på gravplass med plass til askeurne i lukkede nisjer.*

Gravens plassering på anonym minnelund er bare kjent for *gravplassmyndigheten*.

Plassering av grav på navnet minnelund kan gjøres kjent. Anonym og navnet minnelund skal plasseres i atskilte gravfelt.

Ved anonym minnelund kan det plasseres minnesmerke. Ved navnet minnelund skal det plasseres minnesmerke med navn og data på de gravlagte. *På urnevegg skal navn og data på de gravlagte stå utenpå den enkelte nisje. Dersom graven ikke festes etter fredningstidens utløp, gravlegges aske fra urnevegg anonymt på gravplass i kommunen, men slik at det kan gis informasjon om på hvilken gravplass/kirkegård asken er gravlagt.* Grav på anonym minnelund har ingen ansvarlig. På navnet minnelund og i urnevegg kan grav festes når det har gått 20 år etter gravleggingen. Nærmere bestemmelser gis i gravplassens vedtekter.

Gravplassforskrifta § 21 første leddet første setninga skal lyde:

Tekst, fotografi, dekor og symbolbruk på gravminne, *minnesmerke og urnevegg* skal være sømmelig, og det *navnet* som settes på, skal være identisk med navnet på den som er gravlagt.¹⁵

Gravplassforskrifta § 31 første leddet ny andre setning skal lyde:

Urne som gravlegges i urnevegg, skal tåle oppbevaring i 100 år.

Kap 8 Namneflytting.

Navn på et gravminne eller en navneplate i navnet minnelund skal si noe om hvem som ligger gravlagt der. De siste årene ser man en tendens til at familier ønsker å samle navn til ett gravminne, oftest fordi det er praktisk. Etter opprettelsen av navnedede minnelunder ser man også at familier ønsker å benytte disse også til de som er tidligere gravlagt. Dette har blitt kalt symbolsk flytting. I de nye forskriftene endres begrepet til navneflytting. Det støttes da det gir en bedre beskrivelse av hva som faktisk gjøres.

Kravet for å kunne utføre dette, er at opprinnelig grav slettes slik at navnet bare står ett sted. Samtidig må både fester av opprinnelig og nytt gravsted godkjenne handlingen. Der det er navnet minnelund det flyttes til, er det gravplassmyndigheten som godkjenner navnepåføring i navnet minnelund.

Mange ønsker å flytte navn til navnet minnelund uten ny gravlegging i familien. Det har det ikke vært åpnet for i gravplassloven og det åpnes heller ikke for det i forslaget. Bakgrunnen er at en navnet minnelund er dimensjonert slik at antall graver tilsvarer antall minneplater. GKF støtter dette. Vi har hatt saker i GKF der vi ikke har innvilget slik flytting. Disse har blitt påklaget, men vedtaket opprettholdt av klageinstans. Det som derimot er tillatt, er at også tidligere avdødes navn kan påføres navneplate i minnelund og grav slettes ved nytt dødsfall. Dette frigir plass på gravplassen.

Ved slike endringer er det viktig med et godt og ajourholdt gravregister slik at men til enhver tid vet hvor avdøde faktisk er gravlagt.

Saksbehandler vi derfor anbefale alternativ 2 i dep forslag:

Departementets forslag

Gravplassforskrifta § 21 andre leddet skal lyde:

Gravplassmyndigheten kan gi tillatelse til at navn og data på person påføres gravminne på en eksisterende grav eller på minnesmerke på en navnet minnelund et annet sted enn der vedkommende er gravlagt. Søknad om navneflytting må fremmes av den som er ansvarlig for eller fester graven navnet skal flyttes fra. Den som er ansvarlig for eller fester graven navnet skal flyttes til, må samtykke. Det samme gjelder ved flytting til navnet minnelund. Navnet må fjernes fra det opprinnelige gravminnet eller minnesmerket.

Søknad om navneflytting til en navnet minnelund kan bare fremmes i forbindelse med gravlegging og bare for ett navn

Kap 9: Nedbryting i kistegrav

Kapitlet omhandler at det skal være tilstrekkelig nedbryting før ny gravlegging. Minste fredningstid er 20 år i Norge. Med jordsmonn der nedbrytningen går sakte, kan denne tiden forlenges eller noen steder kan det aldri gravlegges på nytt.

Dette er viktig både for verdighet til gravlagte og for de som utfører arbeid på gravplassene.

Departementets forslag anbefales derfor, tekst med farge er GKFs forslag til tillegg:

Departementets forslag

Gravplassforskrifta § 5 andre leddet ny andre setning skal lyde (gjeldende andre til fjerde setning blir tredje til femte setning): Dersom gjenbruk av kistegraver ikke er mulig på grunn av jordbunnsforholdene på gravplassen, jf. § 12 tredje ledd første setning, kan deler av eller hele gravplassen stenges permanent for kistegravlegging. **Med mindre det ikke forventes at nedbrytningen skjer innen 60 år.**

Åpnet grav skal lukkes med masse som bidrar til nedbryting

Opplysninger om enkeltgraver som ikke tilfredsstillers forskriftens krav, skal registreres.

Kap 10 Når festaren døyr

Ofte får gravplassmyndigheten beskjed fra familien hvem som skal ta over et feste når festeren dør. Men noen ganger får man ikke den beskjeden. Man må imidlertid ha en ny fester til gravstedet. Ifølge gravplassloven er det dødsboet som skal informere gravplassmyndigheten om dette. Hos oss har vi rutine for at vi en tid etter dødsfallet sender brev til ansvarlig ved gravferden og ber om informasjon om ny fester. Dette oppfattes som en ryddig og god ordning.

Departementet foreslår at den som er ansvarlig for gravferden, skal gis anledning til å bli ny fester. Dette mener GKF blir feil. I svært mange tilfelle har ikke den som sørger for gravferden noen tilknytning til de aktuelle gravene. Det er oftest avdødes egen familie, foreldre søsken eller andre som er gravlagt, ikke familien til den som da blir fester.

Vi ser at når gjenlevende ektefelle/samboer tar over feste, fører det ofte til rask sletting. Det er viktig at gjenlevende i familien til de som ligger i de aktuelle gravene, får anledning til å overta festet.

GKF vil derfor foreslå en annen formulering:

Når festeren dør, skal den som er ansvarlig for boet i samarbeid med avdødes familie, finne fram til ny fester av gravstedet og informere gravplassmyndigheten om dette. Gravplassmyndigheten kan initiere prosessen med en henvendelse til boet.

Kap 11 Betaling for fjerning av gravminne

Dette praktiseres ulikt i de ulike kommuner. I vår kommune regner vi det som en tjeneste familien får etter mange års betalt festeavgift.

Departementet er av samme oppfatning og mener setningen skrevet med grønt skal fjernes i forskriften § 21.

Tekst, fotografi, dekor og symbolbruk på gravminne skal være sømmelig, og det navn som settes på skal være identisk med navnet på den som er gravlagt. Personer som er omkommet på havet, i krig eller liknende og som ikke er gravlagt på gravplass, kan likevel få navnet satt på eksisterende eller nytt gravminne eller på minnesmerke ved navnet minnelund hvor dette er anlagt.

Gravplassmyndigheten kan gi tillatelse til at navn på person påføres gravminne på en eksisterende grav et annet sted enn der vedkommende er gravlagt. Navnet må da fjernes fra det opprinnelige gravminnet.

Eieren skal besørge fjerning av gravminne fra grav som ikke festes. Dersom gravplassmyndighetene fjerner gravminne, skal navn og data tas bort.

Kap 12 Heimel til å gi løyve til forsøk som avvik fra lova

Det er her snakk om andre gravferdsformer enn de som er tradisjonelle i vårt samfunn (kremasjon og kisteravlegging) Dette åpner ikke loven for og det kreves lovendring for å benytte andre former.

Det er ikke mange aktuelle former i dag. Frysetørring har vært forsøkt i Sverige, men har ikke fungert.

Det primære er at gravlegging skal foregå med respekt for avdødes religion eller livssyn og at gravplassen skal holdes i god stand. Departementet åpner likevel for forsøk med denne paragrafen. Med det forbeholdet som tas, støttes dette.

Departementets forslag

§ 39a Forsøk

Departementet kan etter søknad fra gravplassmyndighet gi forskrift som tillater tidsbegrensede avvik fra loven her eller regler i medhold av loven. Forsøket kan ikke stride mot § 1 eller mot hensynet til gravplassenes orden og verdighet.

Med dette ser dere at GKF støtter det meste av forslagene.

Vi vil presisere endringen under kap 10 Når fester dør. Dette oppleves som veldig viktig at blir endret slik at rett familie får overta ansvaret for graven.